

Stedelijk toelatingsbeleid basisonderwijs Amsterdam

Aan: BBO 10 februari 2016

Betreft: Verkenning mogelijkheden voor verbetering van het toelatingsbeleid

Van: namens werkgroep-Toelatingsbeleid, Hetty Lieftink

Opdracht van het BBO van 9 december jl.

Het BBO heeft op 9 december jl. één jaar toelatingsbeleid geëvalueerd. De doelstellingen van het STB zijn ruimschoots gehaald; de enquête onder alle betrokkenen wijst uit dat voor het nieuwe beleid - waarmee circa 8.350 kinderen een plaats op een Amsterdamse basisschool gekregen hebben - een aanzienlijk draagvlak onder de verschillende doelgroepen is.

Op basis van de ingebrachte verbetervoorstellen heeft het BBO besloten de werkgroep de opdracht te geven te verkennen of verdere verbetering op de volgende punten mogelijk is:

1. Zuidoost: verdere vermindering administratieve last voor de 20 scholen met plaatsgarantie (zie par. 1);
2. Conceptscholen: de mogelijkheden en consequenties om voor conceptscholen de toegankelijkheid te vergroten (i.b. Europaschool, Vrije School Noord) (zie par. 2 en 3);
3. Inzichtelijk maken van beschikbare capaciteit en aanmeldingen voor ouders (zie par.4).

Daarnaast staan er in de lijst ingebrachte verbeterpunten nog onderwerpen die weliswaar niet in het BBO zijn genoemd, maar waar het raadzaam is een uitspraak over te doen (zie par. 5).

Over deze onderwerpen heeft de werkgroep-toelatingsbeleid op 2 februari jl. het bijgaande advies geformuleerd.

Vooraf

Zoals vorig jaar bij de verkenning van varianten voor het toelatingsbeleid duidelijk is geworden, heeft elke wijziging een prijs. Het voordeel voor de ene groep ouders heeft een negatief gevolg voor de andere groep ouders; hetzelfde geldt voor scholen.

Daarnaast is de invulling van het toelatingsbeleid altijd een *balans tussen buurtvoorrang én keuzevrijheid* d.w.z. verzwaring van de buurtvoorrang betekent een afzwakking van keuzevrijheid en omgekeerd. Bij de huidige plaatsingsmethodiek ligt het zwaartepunt bij de buurtvoorrang, met als gevolg dat dit de keuzevrijheid van ouders reguleert c.q. inperkt.

Pijlers in het toelatingsbeleid zijn:

- buurtvoorrang: kinderen kunnen terecht op een school in de buurt, wanneer zij hieraan de voorkeur geven;
- elk kind heeft (onder gelijke omstandigheden) een gelijke kans op een plaats op een voorkeurschool (gelijkheid);
- kinderen krijgen een plaats op een zo hoog mogelijke voorkeurschool;
- keuzevrijheid (de ouders kunnen elke school kiezen).

Binnen de uitkomst van de discussie in het BBO van 9 december jl., de enquêteresultaten onder alle betrokkenen én het behaalde plaatsingsresultaat voor schooljaar 2015-2016, zijn de mogelijkheden voor verbetering verkend.

In het onderstaande zijn deze beschreven.

BBO 10 februari:

Het BBO wordt gevraagd een uitspraak te doen over de onderstaande onderwerpen:

1. Zuidoost (bijlage 1)
2. Toegankelijkheid van conceptscholen vergroten (bijlage 2 en 3)
3. Toegankelijkheid alle scholen vergroten
4. Transparantie (openbaar maken) beschikbare plaatsen en aanmeldingen
5. Overige verbeterwensen
 - 5.1. Lege plaatsen opvullen na de plaatsing
 - 5.2. Schoolwisselen in het eerste schooljaar voorkomen/verbieden
 - 5.3. Verhuizers na de plaatsing vóór de 4de verjaardag
 - 5.4. IJburg
 - 5.5. 3 of 4 islamitische scholen in voorranglijst
 - 5.6. Afstandsberekeningen
 - 5.7. Jaarindeling in 3 of 4 perioden

Verkenning van de mogelijkheden voor verbetering van het toelatingsbeleid

1. Zuidoost: scholen met plaatsgarantie (bijlage 1)

Op 22 januari jl. heeft een gesprek plaatsgevonden met de bestuurders van Sirius en Bijzonderwijs. Hierin zijn de mogelijkheden verkend om de administratieve belasting voor de scholen die bij elke aanmelding een plaatsgarantie afgeven, verder te verminderen. Het betreft 20 locaties gelegen in Zuidoost. In bijlage 1 staat een voorstel waarin deze besturen in de uitvoering op schoolniveau tegemoet gekomen wordt, zonder dat hiermee afbreuk gedaan wordt aan het toelatingsbeleid of overige omliggende 10 scholen erdoor geduceerd worden.

Advies werkgroep: *In het directeurenoverleg van februari a.s. wordt dit onderwerp met de overige 10 scholen (in Zuidoost) besproken; als zij geen negatieve gevolgen zien of verwachten, adviseert de werkgroep het voorstel uit bijlage 1 over te nemen en als pilot nog voor het schooljaar 2016-2017 in te voeren. Met deze directeuren wordt de afspraak gemaakt dat zij eventuele ongewenste gevolgen aan de projectleider kenbaar maken. Dit wordt teruggekoppeld worden naar de werkgroep.*

2. Toegankelijkheid conceptscholen vergroten (bijlage 2 en 3)

In het introductiejaar van het toelatingsbeleid is een veel gehoorde kritiek dat de toegankelijkheid voor conceptscholen te beperkt is. Onderzocht is bij hoeveel Amsterdamse woonadressen voor 2016-2017 geen conceptschool binnen de 8 voorrangsscholen is en hoe dit per stadsdeel verschilt (o.b.v. 60 conceptscholen in totaal). Tevens is onderzocht of ophogen van 8 naar 10 voorrangsscholen een oplossing zou kunnen zijn. Bij 8 voorrangsscholen heeft stadsbreed 14% van de adressen geen voorrang op een conceptschool. Bij 10 voorrangsscholen daalt dit percentage naar 9% waarbij dit m.n. adressen in West en Nieuw-West zijn die dan nog steeds geen conceptschool als voorrangsschool hebben (zie verder bijlage 2).

De volgende mogelijkheden om de toegankelijkheid van conceptscholen te vergroten, zijn verkend:

1. Minimaal 1 conceptschool in de lijst van 8 (of meer) voorrangsscholen;
2. Uitbreiden naar 10 (of meer) voorrangsscholen;
3. % van beschikbare plaatsen op conceptschool wordt beschikbaar gesteld voor aangemelde (dus 1ste voorkeur) kinderen zonder voorrang;
4. Aanpassing plaatsingsmethodiek bij conceptscholen d.w.z. buurtvoorrang op conceptscholen afzwakken in vorm van ongetrapt Boston op de 1ste voorkeur, of op 1ste en 2de voorkeur, of voor top-3 of voor alle voorkeuren¹;
5. Stedelijke functie voor de conceptscholen.

Zie bijlage 3 voor een uitgebreide toelichting bij deze opties.

Conclusie

Een regeling die uitsluitend voor conceptscholen geldt, leidt automatisch tot ongelijkheid voor scholen en ouders. Dit geldt voor alle bovenstaande opties, behalve voor optie 2. In deze varianten zijn ouders die voor een conceptschool kiezen in het voordeel t.o.v. ouders in de buurt en t.o.v. ouders die niet kiezen voor een conceptschool. Daarnaast brengt het scholen onderling in een ongelijke uitgangspositie om aanmeldingen te krijgen. Alle opties geven voeding aan het kunstmatige onderscheid tussen concept- en niet- conceptschool. Het is de vraag of aan een concept een hogere waardering en beloning kan worden toegekend, dan bijvoorbeeld aan buurtschool, denominatie, schoolsfeer, populariteit of inspectiebeoordeling. De opties 2 en 3 leveren niet een specifiek gewenst concept op. Uitbreiding naar 10 voorrangsscholen is geen oplossing voor alle adressen. Geschat wordt dat het aantal voorrangsscholen zeker naar 16 uitgebreid moet worden om in elke wijk aan elk kind tenminste één conceptschool te bieden. Hiermee wordt niet alleen afbreuk aan de buurtvoorrang gedaan, maar wordt sterk afgeweken van het aanvankelijk aantal van 6 voorrangsscholen die uiteindelijk naar 8 zijn opgehoogd.

Advies werkgroep: eventuele aanpassingen in toegankelijkheid niet tot conceptscholen beperken.

¹ Zie bij voetnoot 2: Uitleg begrippen plaatsingsmethodiek.

3. Toegankelijkheid op alle scholen vergroten

Op basis van de bovenstaande conclusie is onderzocht op welke wijze meer aan de specifieke voorkeur van ouders tegemoet gekomen kan worden, met behoud van gelijke kansen voor ouders en een gelijke uitgangspositie voor scholen.

Hiervoor zijn verschillende simulaties met de aanmeldgegevens voor schooljaar 2015-2016 uitgevoerd.

De volgende mogelijkheden om de toegankelijkheid van alle scholen te vergroten, zijn verkend:

1. Voorrangsscholen uitbreiden naar 10/12 e.v.
2. Huidige plaatsingsmethodiek wijzigen in ongetrapt Boston op de 1ste voorkeur

Variante 2 kan verder worden uitgebreid naar ongetrapt Boston voor de top-3 of naar volledig ongetrapt voor de 1ste t/m 10de voorkeur. De effecten van deze verdergaande varianten zijn in simulaties verkend, maar worden in deze notitie niet verder beschreven, omdat de werkgroep bij de meest minimale variant 'ongetrapt Boston op de 1ste voorkeur' de risico's al groot vindt. Dit zelfde geldt voor de mogelijkheid waarbij gemengd Boston voor de 1^e voorkeur gecombineerd wordt met een verlaging van het aantal voorrangsscholen.

Ad. 1. Voorrangsscholen uitbreiden. Dito argumentatie als in par. 2.

Ad. 2. Plaatsingsmethodiek wijzigen in ongetrapt Boston op 1ste voorkeur²

Bij deze variant wordt net als in het huidige beleid de hoogste prioriteit gegeven aan kinderen mét voorrang die de school als 1ste voorkeur hebben; zij komen als eerste in aanmerking voor een plek. Hierna komen voor de resterende plaatsen in aanmerking de kinderen zonder voorrang (niet uit de buurt) die de school als 1ste voorkeur hebben gekozen. Zij worden dus niet, zoals nu, in de wacht gezet tot alle buurtkinderen t/m de 10de voorkeur de kans hebben gehad. Zo krijgen niet-voorrangsaanmeldingen een grotere kans op plaatsing buiten hun buurt. In deze variant krijgen ouders dus een soort 'vrije kaart' die zij kunnen zetten, ongeacht hun woonadres.

Vervolgens blijft de plaatsingsmethodiek onveranderd d.w.z. eerst komen de aanmeldingen met voorrang op de 2de t/m 10de voorkeurschool aanbod, vervolgens van de kinderen zonder voorrang en tot slot van kinderen van buiten Amsterdam.

Wat zijn de voordelen:

- Geen wijziging of nadeel voor de 1ste voorkeurskinderen met voorrang.
- Vergroot keuzevrijheid/toegankelijkheid doordat ouders op een school buiten de buurt een grotere kans maken onder de voorwaarde dat zij deze niet-voorrangsschool op de 1ste voorkeur zetten (bijv. voor conceptschool).
- Het combineert buurtvoorrang én de wens van sommige scholen tot een meer regionale/stedelijke functie.
- Daling strategische keuzes (ouders zullen meer geneigd zijn hun werkelijke voorkeur op 1 te zetten).

Wat is de prijs, wat zijn nadelen /risico's

- Kansreductie voor buurtkinderen op hun 2de t/m 10de voorkeur.
Doordat deze optie kinderen van buiten de buurt op de eerste voorkeur laat instromen, zullen bepaalde scholen tijdens de eerste ronde vol raken waar dat voorheen niet het geval was. Hierdoor hebben deze scholen (in tegenstelling tot nu) minder, of helemaal geen plaats meer voor de buurtkinderen die hen als 2de, 3de etc. voorkeur hebben. Gevolg: kinderen krijgen een aanzienlijk lagere plaats op een voorrangsschool.
- Daling plaatsingspercentages
Meer aanmeldingen leidt tot meer uitlotingen op de 1ste voorkeur, maar ook meer uitlotingen op 2de en 3de voorkeur met als gevolg een daling van de plaatsingspercentages en een stijging van het aantal niet-geplaatsten.
- Risico toename onrust bij scholen
Ouders nemen een risico om hun kind op een niet-voorrangsschool aan te melden. Het is onvermijdelijk dat zij hun kansen willen inschatten en hiermee de scholen zullen lastig vallen (m.n. de dagen vlak voor de plaatsing)
Deze methodiek is ingewikkelder dan de huidige, hetgeen de onrust zal doen toenemen.

² **Uitleg begrippen plaatsingsmethodiek:**

GETRAPT Boston (=huidige methodiek toelatingsbeleid). In drie hoofdronden worden telkens de voorkeuren 1 t/m 10 in subronden doorlopen. Hoofdronde 1: zijn de kinderen die voorrang hebben; hoofdronde 2: de Amsterdamse kinderen zonder voorrang; hoofdronde 3: de kinderen van buiten Amsterdam zonder voorrang.

ONGETRAPT Boston. Dit is het zuivere Bostonalgoritme. Er is maar één hoofdronde met 10 subronden. Kinderen zonder voorrang worden *niet* in de wacht gezet tot alle kinderen met voorrang (t/m 10de voorkeur) aan de beurt geweest zijn.

GEMENGD Boston, is een combinatie van 1 en 2. Kinderen worden op de hoogste voorkeur(en) niet in de wacht gezet, zodat zij bij voldoende plaats meteen kunnen inschuiven op hun voorkeurschool. De lagere voorkeuren gaan weer getrapt. Hierin zijn varianten denkbaar d.w.z. ongetrapt op 1ste voorkeur, of op 1ste en 2de voorkeur, of in top-3 enz.

- Risico toename onvrede bij ouders
Kinderen van binnen de buurt maken minder kans op een plaats, wat kan leiden tot ontevredenheid.
Ouders van buiten de buurt die ondanks hun 'vrije kaart' niet geplaatst worden op de 1ste voorkeur, kunnen zich 'bekocht' voelen als blijkt dat hun kans buiten de buurt nihil of uiterst klein is; zij hebben immers nu hun 1ste voorkeur 'verspeeld' en lopen het risico pas een plaats op een aanzienlijk lagere voorkeur te krijgen.

Conclusies:

Wanneer bij alle scholen (dus niet alleen de conceptscholen) *ongetrapt Boston op de 1ste voorkeur* wordt toegepast, wordt de keuzemogelijkheid van ouders iets verruimd en de buurtvoorrang komt voor ouders die de school op hun 1ste voorkeur zetten, niet in gevaar. Naarmate meer ouders hun kind aanmelden op een niet-voorrangsschool nemen de kansen voor voorrangskinderen op een buurtschool van hun 2de, 3de, enz. voorkeur af. Over de hele linie zullen er meer kinderen uitgeloot worden en dalen de plaatsingsresultaten in vergelijking met schooljaar 2015-2016. Deze daling kan enigszins worden verzacht door de werkwijze van het opvullen lege plaatsen na de plaatsing te verruimen (zie verder onder 4.1). Hoe groot de groep ouders is, die de voorkeur geeft aan een niet-voorrangsschool is gissen. Uit het OIS-rapport blijkt dat 10% van de ouders een strategische keuze heeft gemaakt (> 800 kinderen). Wanneer deze ouders een niet-buurtschool op hun 1^e voorkeur gaan zetten, zullen de plaatsingscijfers in ernstige mate verslechteren en het aantal uitgelote kinderen aanzienlijk stijgen (inschatting tot 7% lager op 1ste voorkeur).

Advies werkgroep: *Verruiming van de toegankelijkheid van scholen in de vorm van een wijziging van de plaatsingsmethodiek in 'ongetrapt Boston op de 1ste voorkeur' heeft volgens de werkgroep meer nadelen dan voordelen. Mede gelet op de hoge waardering van ouders voor de 8 voorrangsscholen rond het woonadres van hun kind en de goede plaatsingsresultaten, is de werkgroep geneigd de huidige plaatsingsmethodiek ongewijzigd te handhaven.*

Aanvullend: Omdat er een grote discrepantie is tussen de perceptie bij ouders op hun kans op een plaats in hun top-3 en de werkelijkheid, zal in de communicatie naar ouders veel aandacht besteed moeten worden aan de kans op een school van voorkeur, zowel een voorrangsschool als niet voorrangsschool.

NB: 18 % van de ouders heeft zijn kind op een niet-voorrangsschool aangemeld; 93% hiervan is geplaatst.

4. Transparantie (openbaar maken) beschikbare plaatsen en aanmeldingen

Het introductiejaar van het toelatingsbeleid heeft laten zien dat ouders behoefte hebben aan informatie over het aantal beschikbare plaatsen en aantal aanmeldingen. De meeste scholen geven inmiddels concrete cijfers over het aantal plaatsen, een kleiner aantal scholen geeft ook het aantal aanmeldingen. Ook als ouders over deze cijfers beschikken, blijft het voor hen lastig om hun kans op de door hen gewenste school/scholen in te schatten. Een mondelinge toelichting van de school en van de helpdesk is hierin van groot belang. Wanneer scholen niet hun beschikbare capaciteit en aantal aanmeldingen geven, geeft dit bij ouders het gevoel dat zij iets te verbergen hebben. De projectleiding heeft tot op heden de scholen verzocht om in elk geval in *algemene termen* ouders over hun kansen te informeren, zoals 'Er wordt bij ons op school waarschijnlijk wel/niet geloot' of 'Wij hebben de afgelopen perioden wel/niet geloot', zoals dat voor de meeste scholen geldt. Bij sommige scholen staat deze informatie op hun website.

Meer transparantie is wenselijk en zeker haalbaar nu de scholen één jaar ervaring met het toelatingsbeleid hebben. Daarbij is de vraag in welke vorm d.w.z. kiest elke school c.q. bestuur een eigen invulling, of worden de cijfers op de website van het BBO getoond of beide. Bij de inhoud van de informatie per school gaat het om de capaciteit voor een schooljaar (verdeeld naar periode), het aantal aanmeldingen per periode, aangevuld met de plaatsingsresultaten van afgelopen jaar. Bij het tonen van de 'dagstanden' van het aantal aanmeldingen (zoals deze in Scholenring staat) is de verwachting dat dit tot veel stress voor zowel ouders als scholen vlak voor de sluitingsdatum gaat leiden.

Aanvullend: Zoals uit de enquête blijkt, schatten ouders hun kans op een school van voorkeur laag in. De werkelijkheid is een andere. Binnenkort verschijnt op de BBO-website een tekst onder de titel: 'Wat zijn mijn kansen om de school/scholen van mijn voorkeur te krijgen?' Op basis van de plaatsingsresultaten voor 2015-2016 is het relatief eenvoudig een advies voor ouders te formuleren.

Mogelijke vormen voor het bieden van meer transparantie zijn:

1. Informatieverstrekking aan ouders is het belang van elke school; elke school c.q. bestuur volgt hierin zijn eigen plan.
2. Op de BBO-site komt een overzicht met informatie over:
 - de capaciteit per periode voor het lopende schooljaar waarvoor ouders hun kind moeten aanmelden;
 - terugblik naar het afgelopen jaar in vorm van: of de school wel/niet geloot heeft.

Voor *actuele* informatie over aantal aanmeldingen kunnen ouders bij de school terecht.

3. Dito als punt 2 aangevuld met de actuele informatie over het aantal aanmeldingen (weergave uit Scholenring).

Advies werkgroep: De werkgroep is geneigd de voorkeur te geven aan optie 2, maar wenst hierover een uitspraak van de directeuren. Dit onderwerp wordt geagendeerd in de directeurenoverleggen van februari a.s.. Na bespreking van de uitkomst hiervan, formuleert de werkgroep een advies voor het BBO van april a.s..

5. Overige verbeterwensen (zie overzicht wensen voor verbetering BBO 9 december 2015)

Uit de enquête en praktijk van het introductiejaar zijn een aantal wensen tot verbetering gekomen.

5.1. Lege plaatsen *na de plaatsing* opvullen

De huidige werkwijze m.b.t. het opvullen van lege plaatsen na de plaatsing is als volgt:

- Een school die bij de plaatsing niet geloot heeft, mag elke aanmelding aannemen. Op deze scholen zijn immers alle aanmeldingen (1ste t/m 10de voorkeur) geplaatst. Het initiatief voor het opvullen van een lege plaats ligt bij ouders.
- Een school die heeft geloot mag lege plekken alleen opvullen met 1ste voorkeurkinderen, die zijn uitgeloot. Direct na de plaatsing staan deze uitgelote kinderen (tot hun 4de verjaardag) in een geloot lijstje in de Scholenring van de school (d.w.z. eerst de voorrangskinderen, daarna de niet-voorrangskinderen). Wanneer een geplaatst kind niet komt (bijv. verhuizing, BOVO-plaats) moet de school het eerste kind van deze lijst benaderen. Wanneer alle kinderen van dit lijstje aan bod geweest zijn, en de school heeft daarna een lege plaats, blijft de plaats leeg. (N.B. ook als er ouders zijn die langskomen). Indien gewenst kan de school de capaciteit in de volgende periode(n) opheffen om deze lege plaats(en) te compenseren.

Hoewel bij de invoering van deze werkwijze grote zorg was over het effect van het doorschuiven is dit meegevallen. In het schooljaar 2015-2016 zijn 138 van de 7.769 geplaatste kinderen op de 1ste voorkeur als gevolg hiervan alsnog op hun school van 1ste voorkeur terecht gekomen zijn (N.B. cijfers peildatum 1.02.2016).

In toenemende mate komt het voor dat een school het lijstje met alle uitgelote 1ste voorkeurkinderen heeft afgewerkt en er daarna nog lege plaatsen ontstaan.

Scholen komen dan in een lastig parket. Enerzijds benaderen ouders hen met de vraag of er nog plaats is (die er wel is, maar ze niet beschikbaar mogen stellen (Uitleg: er zijn 2de, 3de enz. voorkeurkinderen die hier zijn uitgeloot, en meer rechten hebben). Wanneer ouders weten dat die plaats leeg is, blijven zij de school onder druk zetten om de felbegeerde lege plaats te krijgen. Desnoods wachten zij tot net na de 4de verjaardag. Anderzijds willen deze scholen hun lege plaatsen zoveel mogelijk in de betreffende periode opvullen.

De optie om deze scholen net als de niet-lootscholen de vrije hand te geven, nadat zij alle 1ste voorkeurkinderen hebben geplaatst, is geen alternatief, omdat dit in de hand werkt dat ouders scholen gaan lastig vallen met de vraag of er al een plekje is vrijgekomen.

Om te waarborgen dat ouders een gelijke kans hebben op een leeggekomen plaats en te voorkomen dat scholen in de verleiding komen om trucs uit te halen, is het voorstel de huidige werkwijze uit te breiden naar alle opgegeven voorkeuren.

Gevolgen:

- Uitgaand van de cijfers van 2015-2016 zal het verschuivingseffect iets toenemen
Cijfers: 7.769 kinderen op 1ste voorkeur geplaatst, waarvan 138 (=1,7 %) a.g.v. doorschuiving; 233 kinderen op 2de voorkeur; 98 kinderen op 3de voorkeur.
- Ouders zullen met deze voor hen logische werkwijze, blij zijn.
- Scholen die een lege plaats kunnen opvullen, zullen deze aanpassing toejuichen. Voor scholen die alle zeilen bij moeten zetten, telt het 'verlies' van een reeds geplaatst kind zwaar.
- Het risico van school-wisselen in de eerste maand(en) na het 4de jaar wordt tot het minimum beperkt.

Advies werkgroep: Het opvullen van de leeggekomen plaatsen op de scholen die hebben geloot, uitbreiden.

Op de leeggekomen plaatsen die na de plaatsing ontstaan, komen de uitgelote kinderen (tot hun 4de jaar) aan bod in volgorde van de 1ste t/m 10de voorkeur volgens de huidige werkwijze.

5.2. Schoolwisselen in het eerste schooljaar voorkomen/verbieden

In enkele gevallen is gebleken dat het toelatingsbeleid omzeilt wordt, doordat kinderen van school wisselen in de eerste maand(en) na hun 4^e verjaardag. Dit is niet alleen vervelend voor de scholen, maar ook zeer onwenselijk voor een kind.

Advies werkgroep: Alles overwegend is het advies hiervoor niets aan te passen..

Schoolwisselen is een recht van ouders. Het is onwenselijk, onwerkbaar en waarschijnlijk juridisch niet haalbaar om hierop een verbod te leggen in het 1ste schooljaar.

5.3. Verhuizers na de plaatsing vóór 4de verjaardag

In het huidige beleid zijn ouders van kinderen die na de plaatsing en vóór de 4^e verjaardag naar/in Amsterdam verhuizen, aangewezen op de scholen die niet hebben geloot en elke aanmelding nog vrij mogen plaatsen. Op de scholen die hebben geloot, maken zij geen kans meer. Overwogen is enige coulance toe te staan, zodat deze kinderen ook op een school die geloot heeft een kans maken. Dit zou betekenen dat zij bovenaan de lijst van uitgelote kinderen worden gezet en daardoor als eerste in aanmerking komen voor een vrijkomende plek. Gevolg kan zijn dat kinderen die op hun voorkeurschool zijn uitgeloot door verhuizers gepasseerd worden.

Advies werkgroep: *Alles overziende, voor verhuizers na de plaatsing het huidige beleid ongewijzigd voortzetten.*

5.4. IJburg

Op IJburg bevinden zich 9 basisscholen. Het verzoek is gedaan om aan alle kinderen woonachtig op IJburg voorrang te geven op al deze scholen (plus degene die ze eventueel daarbuiten hebben). Vrijwel alle kinderen die op IJburg wonen, gaan hier ook naar een basisschool en het vergemakkelijkt de communicatie.

Advies werkgroep: *de werkgroep adviseert negatief. Ouders die in het westelijk deel van IJburg wonen, hebben ook voorrang op MKC Zeeburgereiland. Gevolg van deze aanpassing zou zijn dat deze ouders dan 10 voorrangsscholen krijgen. Ter aanvulling: Er ligt een aanvraag voor een nieuwe school op IJburg. Op IJburg is (mede door een afnemend aantal kinderen) de capaciteit ruim voldoende, waardoor ouders een behoorlijke kans maken om een plaats op de niet-voorrangsschool te krijgen.*

5.5. 3 of 4 islamitische scholen in voorranglijst

Afgelopen november is gebleken dat sommige woonadressen in West 3 of zelfs 4 islamitische scholen bij de voorrangsscholen hebben. Een deel van de betreffende ouders wordt hierdoor benadeeld, omdat een aantal van deze scholen dwingende voorwaarden stelt. Bij de totstandkoming van het toelatingsbeleid was dit doorgerekend en niet-mogelijk bevonden. Verondersteld was dat ouders maximaal 2 islamitische scholen bij hun 8 voorrangsscholen kunnen hebben. Voor het schooljaar 2016-2017 is een handmatige oplossing uitgewerkt, zodat ouders die deze scholen niet wensen, tegemoet gekomen wordt. Voor schooljaar 2017-2018 is een structurele oplossing nodig.

Advies werkgroep: *Vanaf het schooljaar 2017-2018 (scholenbestand wordt in juni a.s. in het BBO vastgesteld) wordt een structurele oplossing in Schoolwijzer doorgevoerd, zodanig dat elk kind minimaal 6 (onbeperkt toegankelijke) voorrangsscholen heeft.*

Overwogen zou moeten worden om scholen die uitsluitende criteria en/of zodanige dwingende voorwaarden stellen, een stedelijke functie te geven (net zoals nu het geval is bij de vijf specifieke scholen).

Om tot een afgewogen keuze te komen, is overleg met de besturen van deze islamitische scholen noodzakelijk.

5.6. Afstandsberekeningen

De afstanden tussen alle woonadressen en alle scholen (het scholenbestand) worden berekend o.b.v. de loopafstand tussen het midden van de voordeur van het woonhuis en het midden van de voordeur van de school. Gevolg hiervan is dat scholen met een groot schoolplein een kleiner aantal voorrangadressen hebben, dan scholen met de voordeur direct aan de openbare weg. Deze ongelijkheid wordt opvallend zichtbaar wanneer twee scholen gevestigd zijn in hetzelfde gebouw met elk hun eigen ingang. Op Schoolwijzer worden beide scholen dan op een verschillende afstand getoond (tot wel 150m verschil). Dit is lastig aan ouders (en scholen) uit leggen en leidt tot ongelijkheid onder scholen. Bovendien kan dit tot een verschillende berekening leiden tussen Google-Maps en OIS (dus Schoolwijzer).

Advies werkgroep: *De meetmethode enigszins aanpassen: het meetpunt bij het woonadres onveranderd handhaven en het meetpunt van de school wijzigen in: het bij de voordeur dichtstbijzijnde punt waar het schoolplein overgaat in de openbare weg.*

5.7. Jaarindeling in 3 of 4 perioden

De jaarindeling van het toelatingsbeleid bestaat uit 3 periodes per schooljaar. Een behoorlijk aantal scholen heeft verzocht dit te wijzigen in 4 perioden, zodanig dat 1 oktober en 1 januari de startdatum van een periode zijn.

Deze scholen geven aan moeite te hebben met het bepalen van hun capaciteit; ouders en scholen raken soms in de war omdat hun kind pas na de zomervakantie (in het volgende schooljaar) naar school gaat (terwijl het een aanmeldformulier van de laatste maand van het voorgaande schooljaar ontvangen heeft).

Er zijn zeker ook voordelen voor de huidige periode-indeling. Voor een ander deel van de directieuren maakt het niets uit.

De huidige jaarindeling is: 1 september t/m 31 december; 1 januari t/m 30 april; 1 mei t/m 31 augustus.
Bij 4 perioden zou de jaarindeling als volgt zijn: 1 januari t/m 31 maart; 1 april t/m 30 juni; 1 juli t/m 30 september;
1 oktober t/m 31 december.

Uit de simulatie blijkt dat bij 4 periodes de plaatsingsresultaten procentueel iets teruglopen en gemiddeld meer fluctueren (-0,7% op 1ste voorkeur, -0,4% op top-3, +0,2 ongeplaatsten). Maar door de doorschuiving naar leeggekomen plaatsen na de plaatsing zal dit mindere resultaat in de maanden tussen de plaatsing en het 4de jaar vrijwel geheel worden gecompenseerd.

Een andere optie om het aantal plaatsingen naar twee terug te brengen, waarbij telkens de plaatsing voor 2 perioden van 3 maanden tegelijk wordt uitgevoerd, wordt vooralsnog als onwenselijk gezien. De nadelen (kortere aanmeldtijd voor deel ouders, meer verhuizingen/verschuivingen na de plaatsing) wegen zwaarder dan het voordeel van verminderde werklust.

Advies werkgroep: *In het directeurenoverleggen in februari a.s. worden de voor- en nadelen van een jaarindeling met 3 en van 4 perioden besproken. De meerderheid beslist. Het BBO van april ontvangt hiervan de uitkomst.*

Voorstel: Aanpassing administratieve belasting 20 garantiescholen in Zuidoost**Toelichting**

Het BBO van 9 december jl. heeft bij de bespreking van de jaarevaluatie de werkgroep verzocht te verkennen of verdere vermindering van de administratieve belasting voor de 20 locaties van Sirius en Bijzonderwijs, waarvoor een plaatsgarantie geldt, mogelijk is.³

Bij de invoering van het toelatingsbeleid is afgesproken dat de garantiescholen met een verkorte registratie van de aanmeldingen in Scholenring kunnen volstaan. Het betreft alle scholen van Sirius en Bijzonderwijs, met uitzondering van de Achtsprong (Bijzonderwijs) en de Cornelisis Jetses (Sirius).

In het najaar van 2015 en in BBO van december jl. verzochten deze bestuurders om een verdere vereenvoudigde werkwijze voor garantiescholen. Zij geven aan dat deze scholen meer dan voldoende plaats hebben en veel ouders pas rond de 4de verjaardag hun kind komen aanmelden/inschrijven; men vindt de verwerking van de aanmelding in Scholenring voor deze garantiescholen een nutteloze handeling.

Eerder hebben zij aangegeven wel meerwaarde te zien in de registratie van de aanmeldingen, wanneer er een koppeling tussen Parnassys en Scholenring is.

Op 21 januari jl. heeft de projectleiding samen met de systeemontwikkelaar een gesprek met de bestuurders gevoerd, waaruit de onderstaande oplossing gekomen zijn.

Het voorstel is dit **als pilot** z.s.m. in te voeren, zodat dit in elk geval voor de 2de en 3de plaatsing voor het schooljaar 2016-2017 kan gaan gelden.

Randvoorwaarden die aan deze aanpassing zijn gesteld, zijn:

- geen afbreuk doen aan het toelatingsbeleid;
- geen negatieve gevolgen voor ouders en voor andere scholen (in het stadsdeel);
- geen dubbele aanmeldingen;
- inname en verwerking stedelijk aanmeldingsformulier;
- plaatsingsbrief naar geplaatsten waarvoor de school 2de t/m 10de voorkeur is;
- Zuidoost blijft onderdeel van de stedelijke verantwoording van het toelatingsbeleid.

Ter aanvulling: Zuidoost is een relatief afgesloten gebied. Dit heeft tot gevolg dat ouders die in Zuidoost wonen bij het aanbod van 8 voorrangsscholen geen school buiten Zuidoost aangeboden krijgen. Omgekeerd kunnen alleen ouders die in de Watergraafsmeer wonen 1, 2 en soms 3 scholen in Zuidoost als voorrangsscholen hebben.

De onderstaande aanvullende regeling is niet nadelig voor ouders die van elders naar een Zuidoost-school willen en omgekeerd.

Voorstel werkwijze voor garantiescholen van Sirius en Bijzonderwijs:

1. Alle scholen registreren binnen 5 werkdagen na ontvangst hun aanmeldingen in Scholenring in Parnassys (niet pas op de vierde verjaardag).

Deze registratie bestaat uit minimaal de volgende gegevens:

- BSN en geboortedatum;
- voornaam, achternaam, jongen/meisje, woonadres van het kind;
- contactgegevens ouders.

Indien gewenst kunnen scholen ook Scholenring blijven gebruiken. De betreffende scholen verplichten zich het Aanmeldformulier van het toelatingsbeleid in ontvangst te nemen, deze aanmelding te verwerken en ouders een bewijs van aanmelding/plaatsing te geven. Als de school de aanmelding in Scholenring verwerkt - volgens de verkorte procedure die eerder is afgesproken - kan dit bewijs vanuit Scholenring worden gemaïld en/of afgedrukt.

³ Een plaatsgarantie houdt het volgende in: Elke aanmelding van een toekomstige 4-jarige heeft gegarandeerd op de school van aanmelding een plaats. Deze onvoorwaardelijke garantie geldt voor alle aangemelde (dus 1ste voorkeurkinderen), maar ook voor de elders uitgelote kinderen die zo'n garantieschool als 2de, 3de enz. voorkeurschool hebben opgegeven. Jaarlijks bij het vaststellen van het scholenbestand geven deze besturen aan voor welke scholen een plaatsgarantie voor het daarvoor geldende schooljaar van toepassing is.

2. Sirius en Bijzonderwijs leveren op bestuursniveau, voorafgaand aan elke sluitingsdatum van elke periode een export uit Parnassys aan van de noodzakelijke kindgegevens van alle nieuwe aanmeldingen voor het betreffende schooljaar (N.B. de besturen ontvangen hiervoor een handleiding en jaarplanning.) Deze gegevens worden voor alle betrokken scholen en van alle aanmeldingen tot dat moment geselecteerd in Parnassys. Vervolgens worden deze gegevens in de Scholenring geïmporteerd.
3. Handelingen na inlezen in Scholenring: voorkomen dubbele aanmeldingen
Kernpunt van het toelatingsbeleid is het voorkomen van dubbele aanmeldingen. Dit is niet alleen voor de reguliere scholen van groot belang, maar zeker ook noodzakelijk voor de garantiescholen. Wanneer na de export van de aanmeldingen in Scholenring dubbele aanmeldingen worden geconstateerd, krijgen de betreffende scholen hiervan bericht. De scholen nemen z.s.m. met de ouders contact op met het verzoek een keuze te maken. (N.B. De besturen geven aan dat dit primair de verantwoordelijkheid is van de scholen. Indien gewenst kan voor ondersteuning een beroep gedaan worden op de helpdesk).
4. Na de plaatsing
Indien bij de plaatsing een kind op één van de garantiescholen terecht gekomen is, waarvoor de school een 2de, 3de enz. voorkeur was, ontvangt de betreffende school hiervan per mail bericht, met het verzoek deze ouders de reguliere plaatsingsbrief te sturen. (N.B. Dit wordt geautomatiseerd, direct gekoppeld aan de plaatsing.)
5. Deze werkwijze wordt als *pilot* ingevoerd, uiterlijk m.i.v. de 2de plaatsing voor schooljaar 2016-2017. In het directeurenoverleg in Zuidoost wordt deze werkwijze met de omliggende scholen besproken. Men zal verzocht worden eventuele nadelige gevolgen bij de projectleiding te melden. Hiervan worden deze besturen op de hoogte gebracht.

Conceptscholen als voorrangsschool

Onderzocht is hoeveel Amsterdamse adressen bij de aanmeldingen voor schooljaar 2016-2017 geen conceptschool binnen hun 8 voorrangsscholen hebben en hoe dit per stadsdeel verschilt. Tevens is onderzocht hoe de cijfers veranderen als het aantal van 8 naar 10 voorrangsscholen gaat. We rekenen met 60 deelnemende conceptscholen.

1. Aantallen conceptscholen per adres

De eerste tabellen laten zien hoeveel Amsterdamse adressen een bepaald aantal conceptscholen binnen hun voorrangset hebben (links met 8 voorrangsscholen per adres, rechts met 10).

8 voorrangsscholen			10 voorrangsscholen		
Concept-Vscholen	Aantal adressen	% adressen	Concept-Vscholen	Aantal adressen	% adressen
0	45201	14%	0	27935	9%
1	83785	26%	1	68829	21%
2	67345	21%	2	66529	21%
3	45445	14%	3	48166	15%
4	37303	12%	4	49031	15%
5	17431	5%	5	19967	6%
6	24651	8%	6	15793	5%
7	1327	0%	7	15201	5%
			8	11025	3%
			9	12	0%
<i>Totaal</i>	<i>322488</i>	<i>100%</i>	<i>Totaal</i>	<i>322488</i>	<i>100%</i>

14% van de Amsterdamse adressen heeft dus geen enkele conceptschool als voorrangsschool.

Bij 10 voorrangsscholen daalt dit percentage tot 9%.

2. Conceptschoolloze adressen per stadsdeel

In onderstaand tabel staat het aantal adressen zonder conceptscholen per stadsdeel (links met 8 voorrangsscholen, rechts met 10 voorrangsscholen, tussenhaakjes in linkerkolom aantal conceptscholen per stadsdeel):

8 voorrangsscholen			10 voorrangsscholen		
Stadsdeel	Aantal adressen	% adressen	Stadsdeel	Aantal adressen	% adressen
Noord (7)	364	1%	Noord	1	0%
Centrum (4)	1131	3%	Centrum	363	1%
West (4)	13946	34%	West	12208	29%
Nieuw-West (12)	13549	26%	Nieuw-West	13468	26%
Zuid (10)	2883	7%	Zuid	0	0%
Oost (19)	5172	9%	Oost	1785	3%
Zuidoost (4)	7668	20%	Zuidoost	1	0%
Onbekend ⁴	488	7%	Onbekend	109	2%
<i>Totaal</i>	<i>45201</i>	<i>14%</i>	<i>Totaal</i>	<i>27935</i>	<i>9%</i>

Hier zien we forse verschillen. In Noord heeft slechts 1% van de adressen geen conceptschool als voorrangsschool.

In West, Nieuw-West en Zuidoost gaat het om tientallen procenten.

Spectaculair is de daling van 20% naar 0% in Zuidoost als we van 8 naar 10 voorrangsscholen gaan

⁴ De rij "Onbekend" betreft een deel van de nieuwe adressen die in december 2015 door OIS zijn aangeleverd. Deze komen nog niet voor in de Amsterdamse Postcodespecial waarover wij beschikken; daardoor weet het systeem niet in welk gebied en stadsdeel ze liggen.

3. Adressen zonder conceptscholen van een specifiek type

Stadsbreed is voor de drie meest voorkomende concepten nog bekeken hoeveel adressen geen voorrangsschool van dat type hebben (weer met 8 resp. 10 voorrangsscholen).

Concept	Adressen zonder	% adr. zonder	Concept	Adressen zonder	% adr. zonder
Montessori	119631	37%	Montessori	90344	28%
Dalton	180707	56%	Dalton	151560	47%
Ontw.gericht	212265	66%	Ontw.gericht	196230	61%
Mont. of dalton	73380	23%	Mont. of dalton	56498	18%

De laatste rij geeft aan hoeveel Amsterdamse adressen noch op een Dalton-, noch op een Montessorischool voorrang hebben.

Effect van het overstappen naar 10 voorrangsscholen

Met 10 voorrangsscholen per adres daalt het aantal adressen zonder voorrang op een conceptschool aanzienlijk, maar 61% van de adressen die op dit moment geen concept-voorrangsschool hebben, hebben dat bij 10 voorrangsscholen nog steeds niet. De verhoging van 8 naar 10 is dus geen oplossing voor deze kwestie.

Noot: met 'adressen' wordt in dit document bedoeld een combinatie van postcode, huisnummer en eventueel huisletter. Een 'adres' in deze zin kan dus voor meerdere woningen staan, bijvoorbeeld één, twee en drie hoog op dezelfde trap.

Uitleg par. 2 Toegankelijkheid conceptscholen vergroten

1. Minimaal 1 conceptschool in de lijst van 8 (of meer) voorrangsscholen;
2. Uitbreiden naar 10 (of meer) voorrangsscholen;
3. % van beschikbare plaatsen op conceptschool wordt beschikbaar gesteld voor aangemelde (dus 1ste voorkeur) kinderen zonder voorrang;
4. Aanpassing plaatsingsmethodiek bij conceptscholen d.w.z. buurtvoorrang op conceptscholen afzwakken in vorm van ongetrapt Boston op de 1ste voorkeur, of op 1ste en 2de voorkeur, of voor top-3 of voor alle voorkeuren⁵;
5. Stedelijke functie voor de conceptscholen.

ad. 1 Onder de aanname dat *elk kind een gelijk aantal voorrangsscholen* heeft, heeft deze optie het volgende tot gevolg. Wanneer bij de 8 dichtstbijzijnde scholen een conceptschool zit, verandert er niks; wanneer er geen conceptschool bij de 8 dichtstbijzijnde scholen is, vervalt de 8ste voorrangsschool en wordt deze vervangen door de eerstvolgende voorrangsschool op Schoolwijzer-Amsterdam die een conceptschool is. Hiermee wordt de 8^e school gedupeerd.

Een variant waarbij aan de bovengenoemde aanname wordt getornd, is de volgende: de eerstvolgende conceptschool *toevoegen* aan de 8 voorrangsscholen bij de 14% van de woonadressen zonder conceptschool.

Het is de vraag of hiermee in voldoende mate aan de kritiek tegemoet gekomen wordt; ouders wensen doorgaans een specifiek concept.

Gevolg: deze optie is in het nadeel van buurtscholen en buurtouders. Variant 1 heeft tot gevolg dat dichterbij gelegen voorrangsscholen overgeslagen worden ten gunste van een verder weg gelegen conceptschool. Scholen komen daarmee in een ongelijke uitgangspositie. In variant 2 staat de rechtsgelijkheid onder druk bij het verkrijgen van een plaats. 14% van de ouders krijgt een grotere kans op een school van voorkeur.

ad. 2 Uitbreiding van voorrangsscholen zal leiden tot een gemiddelde toename van het aantal conceptscholen waar een kind voorrang heeft. Los van het feit of hiervoor draagvlak is, is uitbreiding naar 10 voorrangsscholen geen oplossing voor alle adressen, want nog steeds heeft 9% van de ouders geen conceptschool als voorrangsschool. Geschat is dat het aantal voorrangsscholen naar zeker 16 uitgebreid zou moeten worden, om elk kind tenminste één conceptschool te bieden. Noch in de enquête noch door het BBO is deze wens genoemd. Bovendien lost dit de wens voor een specifiek concept niet op.

Gevolg: verhoging van het aantal voorrangsscholen, zodat in elk voorranglijstje minimaal één conceptschool zit, doet afbreuk aan de kans op een school dichtbij, terwijl buurtvoorrang een pijler van het beleid is.

ad. 3 In deze optie wordt bij conceptscholen een percentage van de plekken vrijgehouden voor niet-buurtkinderen. Bij bijv. 20 plekken – 20% = 4 plekken; de plaatsing/loting vindt per categorie bij 1ste voorkeurdere kinderen plaats. Deze optie geeft ouders de kans op een plaats op een niet-buurtschool met een specifiek concept (ofwel: een hogere kans dan nu het geval is).

Gevolg: verkleining van de kansen op een conceptschool voor een buurtkind versus vergroten van kansen voor niet-buurtkind. Ouders die bij hun 8 voorrangsscholen meerdere conceptscholen hebben, worden hierdoor extra benadeeld. Kortom: voor ouders ongelijke kansen op een school van voorkeur, terwijl gelijkheid een pijler van het beleid is.

ad. 4 De plaatsingsmethodiek kan als volgt op conceptscholen worden gewijzigd. Bij de plaatsing worden eerst de 1ste voorkeurdere kinderen mét voorrang geplaatst; daarna komen de 1ste voorkeurdere kinderen zonder voorrang aan de beurt; daarna blijft de werkwijze voor 2de t/m 10de voorkeur gelijk aan de huidige werkwijze (d.w.z. alle voorrangskinderen 2de t/m 10de voorkeur gaan voor op alle niet-voorrangskinderen). Deze methode noemen we 'gemengd Boston', omdat het een mengvorm is van de huidige methodiek getrap Boston (met 3 hoofdronde) en het gewone Boston waarin slechts één keer alle voorkeuren van 1 t/m 10 worden doorgelopen.

⁵ Zie bij voetnoot: Uitleg begrippen plaatsingsmethodiek.

Deze werkwijze (gemengd Boston) kan als volgt nog verder uitgebreid worden:

- naar 1ste én 2de voorkeur;
- naar 1ste, 2de en 3de voorkeur;
- naar alle voorkeuren (in geval is het geen gemengd Boston meer, maar standaard-Boston).

Deze werkwijze is niet specifiek voor conceptscholen onderzocht, maar wel wanneer dit voor alle scholen toegepast zou worden. Zie verder paragraaf 3.

Gevolgen:

De kans op een conceptschool buiten de buurt (zonder voorrang) neemt toe maar de kans voor buurtkinderen om de school als 2de, 3de enz-voorkeur te krijgen, wordt aanzienlijk verkleind.

ad. 5 Stedelijke functie voor conceptscholen

Concreet zou dit betekenen dat naast de voorrangsscholen ouders ook voorrang hebben op de 60 conceptscholen.

Het zal duidelijk zijn dat hiermee de pijler van buurtvoorrang fors wordt ondergraven. Voor het overige verwijzen we naar de bovenstaande argumentatie

